

Sygn. akt: I ACa 1404/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2014r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Grzegorzcyk (spraw.)
Sędziowie:	SA Krystyna Golinowska SO del. Jolanta Borkowska
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2014r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **D. D.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w P. oraz Sądowi Okręgowemu w Płocku**

o zadośćuczynienie i rentę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 12 czerwca 2013r. sygn. akt I C 386/09

1. oddala obie apelacje;

2. przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Płocku tytułem wynagrodzenia za udzieloną powodowi i nieopłaconą pomoc prawną z urzędu w postępowaniu apelacyjnym:

a) **adwokatowi Z. G. (1) kwotę 6.642 zł (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa złote) brutto,**

b) **adwokat T. M. kwotę 6.842,59 zł (sześć tysięcy osiemset czterdzieści dwa złote pięćdziesiąt dziewięć groszy) brutto;**

3. zasądza od D. D. na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 10.800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 1404/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 18 lutego 2009r. powód wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Płocku z żądaniem zasądzenia po 5.000 zł miesięcznie tytułem renty i 1.000.000 zł wraz ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa tytułem zadośćuczynienia za utratę zdrowia związaną z działaniami i zaniechaniami Sądu Okręgowego w Płocku - Wydziału Penitencjarnego. Powód wskazał, że działania te przyczyniły się do utraty przez niego wzroku oraz do tego, że nie jest leczony prawidłowo na schorzenie wątroby. Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Okręgowym w Płocku pod sygnaturą I C 386/09.

W dniu 3 sierpnia 2009r. D. D. wniósł przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w P. pozew o zasądzenie 1.000.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia złożenia pozwu, tytułem odszkodowania za niewłaściwe leczenie w Zakładzie Karnym w P., w wyniku którego stracił wzrok. Powód wskazał, że w dacie osadzenia w pozwanym Zakładzie Karnym miał zdrowy wzrok . Ta sprawa została zarejestrowana w Sądzie Okręgowym w Płocku pod sygnaturą I C 1589/09.

Postanowieniem z dnia 23 września 2011r. Sąd Okręgowy w Płocku m. in. połączył obie sprawy do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, postanowił też, że sprawa dalej będzie prowadzona pod sygnaturą IC 386/09.

W każdej z w/w spraw został ustanowiony dla powoda pełnomocnik z urzędu. W sprawie przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Okręgowemu w Płocku powoda reprezentowała i nadal reprezentuje jako pełnomocnik z urzędu adv. T. M., natomiast w sprawie przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w P. – adv. Z. G. (1).

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego wyrokiem z dnia 12 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy w Płocku oddalił obydwie powództwa, tj. powództwo przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w P. oraz powództwo przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Okręgowemu w Płocku, nakazał wypłacić każdemu z adwokatów – pełnomocnikom z urzędu - Z. G. (1) i T. M. ze Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Płocku kwoty po 7.200 plus VAT tytułem wynagrodzenia za wykonywanie czynności pełnomocnika ustanowionego z urzędu oraz nie obciążył powoda D. D. kosztami postępowania w sprawie.

Wyrok ten zapadł na podstawie poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne, a z których wynika między innymi, że powód D. D. w przeszłości był wielokrotnie karany i odbywał orzeczone wobec niego kary pozbawienia wolności w wielu różnych zakładach karnych.

Powód przebywał między innymi w pozwanym Zakładzie Karnym w P. jako skazany od 21 czerwca 2005 r. W tym Zakładzie Karnym powód był osadzony w następujących okresach: od 21 czerwca 2005 r. do 19 października 2005 r., od 13 czerwca 2006 r. do 17 lipca 2006 r., od 17 października 2006 r. do 6 lutego 2007 r., od 13 marca 2007 r., do 9 maja 2007 r., od 14 września 2007 r. do 7 stycznia 2008 r., od 6 maja 2008 r. do 1 października 2008 r., od 23 października 2008 r. do 5 listopada 2008 r., od 19 listopada 2008 r. do 27 stycznia 2009 r. i od 11 lutego 2009 r. do 11 marca 2009 r.

Z wywiadu lekarskiego z dnia 27 czerwca 2005 r. odebranego od powoda gdy przebywał w pozwanym Zakładzie wynika, że powód w latach 1993 i 1997 dwukrotnie uczestniczył w wypadkach komunikacyjnych i doznał złamania kości podudzia lewego, złamania trzonu kości udowej prawej (w następstwie nastąpiło skrócenie kończyny dolnej lewej o 3 cm). Ponadto od 1987 r. powód ma rozpoznane zmiany zwyrodnieniowe obu stawów biodrowych. Od 1993 r. choruje na jaskrę. Od około 2000 r. wystąpiły u powoda bóle kręgosłupa. Wówczas także wystąpiły krwawienia z przewodu pokarmowego (powód przeżył dwukrotne resekcje żołądka). Nadto w przeszłości wielokrotnie doznawał urazów głowy. Od 1997 r. powód cierpi na padaczkę.

W 1997 r. powód doznał kolejnego urazu głowy na skutek uderzenia piłą motorową. Od tego czasu, po tym urazie stwierdzono u powoda następczą zaćmę i niedowidzenie oka prawego.

Podczas wywiadu lekarskiego sporządzonego po przyjęciu powoda do pozwanego Zakładu Karnego celem odbycia kary, powód oświadczył, że nie pamięta jakie krople brał wcześniej w związku z chorobą oczu, ani też kiedy ich ostatnio używał.

Od 17 lipca 2006 r. do 5 października 2006 r. powód przebywał na leczeniu w Oddziale Okulistycznym Zakładu Opieki Zdrowotnej Aresztu Śledczego w B..

W dniu 25 lipca 2006 r. w Klinice (...) w K. usunięto powodowi zaćmę i wszczepiono soczewkę wewnątrzgąłkową.

Podczas pobytu w Zakładzie Karnym w P. powód był wielokrotnie konsultowany okulistycznie. Konsultację przeprowadziły uznane autorytety medyczne z tej dziedziny (tj. prof. A. G. i prof. S.).

W dniu 7 września 2009 r. powód był także konsultowany okulistycznie w Areszcie Śledczym w B. .

W związku z niedowidzeniem znacznego stopnia w kwietniu 2008 r. powód odbył kurs orientacji przestrzennej w Zakładzie Karnym B.-F..

Po powrocie do pozwanego Zakładu, powód nadal pozostawał pod opieką i kontrolą okulistyczną, miał zlecane leki przeciwjaskrowe do obu oczu. Mimo to powód odmawiał zakraplania sobie oczu. Był umieszczany w izbie chorych, niejednokrotnie całe miesiące tylko po to, aby pielęgniarki zakraplały mu oczy .

W okresie odbywania kary przez powoda w Zakładzie Karnym w P., lekarz okulista M. S. przyjmowała w tym Zakładzie raz w tygodniu.

Powód trafił do pozwanego Zakładu w 2005 r. praktycznie ze ślepotą oka prawego.

W związku ze stwierdzoną jaskrą, we wszystkich zakładach karnych, do których powód był transportowany, przechodził badania okulistyczne, w efekcie których lekarze-specjaliści zlecali mu leki przeciwjaskrowe do obu oczu.

W grudniu 2010 r. powód przeszedł zabieg specjalistyczny na oddziale okulistycznym we W..

Powód był także konsultowany psychiatrycznie.

Lekarze okuliści dokonujący badań lub konsultacji podkreślali brak współpracy w procesie leczenia ze strony powoda, w tym także w takich podstawowych kwestiach jak odmowa wskazywania niezbędnych danych w ramach wywiadu lekarskiego.

W oparciu o opinię biegłego lekarza okulisty, Sąd Okręgowy ustalił, że w czasie pobytu w pozwanym Zakładzie Karnym powód miał zapewnioną bardzo dobrą opiekę medyczną, w tym także okulistyczną. Natomiast przyczyną utraty wzroku przez powoda w lewym oku było schorzenie siatkówki o podłożu genetycznym – dystroficzne schorzenie siatkówki, które prowadzi do ślepoty a jego leczenie praktycznie nie istnieje.

Oceniając powództwo skierowane przeciwko Skarbowi Państwa-Sądowi Okręgowemu w Płocku, Sąd I instancji ustalił nadto, że w okresie odbywania kary w Zakładzie Karnym w P. powód wielokrotnie występował do Sądu Okręgowego-Wydziału Penitencjarnego w P. ze skargami i wnioskami dotyczącymi warunków odbywania kary pozbawienia wolności.

Zwłaszcza w trybie procesowym powód wnioskował o udzielenie mu przerw w odbywaniu kary. Jego wnioski zostały zarejestrowane w tym Wydziale m.in. pod następującymi sygnaturami: III K. 176/07/Pr, III K. 242/08/Pr i III K. (...).

Postanowieniem z dnia 9 maja 2007 r. Sąd Okręgowy w Płocku Wydział Penitencjarny w sprawie III K. 176/07/Pr udzielił powodowi czteromiesięcznej przerwy w odbywaniu kary, z uwagi na planowany na dzień 13 maja 2007 r. zabieg operacyjny stawu biodrowego w Szpitalu Wojewódzkim we W.,.

W dniu 20 lipca 2007r. Sąd Okręgowy w Płocku Wydział Penitencjarny odwołał D. D. przerwę w odbywaniu kary. Sąd Penitencjarny w uzasadnieniu swojej decyzji podał, że powód nie zgłosił się do szpitala we W. na planowaną operację, a zatem nie korzysta z przerwy zgodnie z celem w jakim została mu udzielona. Powód nie zaskarżył tego postanowienia. Postanowienie to uprawomocniło się 31 sierpnia 2007 r.

Ponowny wniosek powoda o udzielenie przerwy w odbywaniu kary został odmownie rozpoznany przez Sąd Penitencjarny postanowieniem z dnia 13 czerwca 2008 r. w sprawie III K. 242/08/Pr. Na postanowienie to powód wniósł zażalenie w dniu 1 lipca 2008 r. Zażalenie uzupełnił pismem z dnia 30 lipca 2008 r. zatytułowanym „zażalenie na Sąd Penitencjarny w P.". Postanowieniem z dnia 15 września 2008 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uznał zażalenie powoda za niezasadne i utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

W piśmie z 6 października 2008 r. powód wniósł kolejny raz o udzielenie mu przerwy w odbywaniu kary w związku z „chęcią podjęcia leczenia wzroku i wątroby”. Postanowieniem z dnia 13 lutego 2009 r. Sąd Okręgowy w Płocku Wydział Penitencjarny odmówił powodowi udzielenia przerwy w odbywaniu kary. Postanowienie to, zaskarżone przez powoda, zostało utrzymane w mocy przez Sąd Apelacyjny w Warszawie.

Pisma powoda, na które wskazuje w uzasadnieniu pozwu, tj. pismo z 19 maja 2008 r. (zawierające oświadczenie powoda wyrażające zgodę na wszczęcie endoprotez, wyrażające zgodę na leczenie go krioterapią i terapią interferonową oraz żądanie zapewnienia mu, zgodnie z Konstytucją, wózka inwalidzkiego i maszyny do pisania alfabetem B.) oraz z 23 maja 2008 r. (zawierające m.in. żądanie powoda, aby Sąd Penitencjarny nadesłał mu „oświadczenie, iż jeżeli jego stan zdrowia się pogorszy, to za ten stan będzie odpowiedzialny sędzia penitencjarny”) i pismo z 29 maja 2008 r. zawierające m.in. wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych adresowane do Sądu Penitencjarnego, zostały dołączone do akt III Kow 242/08/Pr i ujawnione na posiedzeniu Sądu w dniu 13 czerwca 2008 r., na którym wydane zostało postanowienie o odmowie udzielenia powodowi przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności.

W dniu 16 czerwca 2008 r. powód sporządził pismo zatytułowane „monit”, w którym żądał odpowiedzi na swoje pisma z 19 maja i 23 maja 2008 r. Tego samego dnia Sąd udzielił powodowi odpowiedzi, w której poinformował go o podejmowanych czynnościach.

W dniu 17 lipca 2008 r. powód złożył pismo, w którym wnosił o to aby Sąd Penitencjarny w P. wyraził zgodę na przewiezienie go, w związku z leczeniem wzroku, na badania do Centralnej Przychodni (...) w W. oraz do Ośrodka (...) w C., U. lub M.. Wniosek ten został wpisany do wykazu III Pen 168/08. Sąd zwrócił się do dyrektora Zakładu Karnego o zajęcie stanowiska co do wniosku zgłoszonego przez powoda i nadesłanie świadectwa lekarskiego o stanie zdrowia skazanego. W dniu 29 lipca 2008 r. przesłano powodowi odpis świadectwa lekarskiego wraz z informacją, że o sposobie leczenia skazanego decyduje więzienna służba zdrowia, a nie sędzia penitencjarny. Powód pokwitował odbiór tego pisma w dniu 31 lipca 2008 r.

W dniu 20 października 2008 r. powód sporządził kolejne pismo, w którym poruszał kwestię swoich pism datowanych na 19 maja i 23 maja 2008 r. Także i to pismo dołączono do akt III Kow 242/08/Pr. Kolejny raz udzielono powodowi odpowiedzi w tej sprawie.

Postanowieniem z dnia 10 lipca 2009 r. Sąd Okręgowy w Płocku oddalił jako niezasadną skargę powoda na przewlekłość postępowania wykonawczego w sprawie sygn. akt VI K 2208/03.

Przed wytoczeniem powództw rozpoznawanych w przedmiotowym postępowaniu, powód występował z podobnymi roszczeniami.

W dniu 2 sierpnia 2005 powód wniósł pozew przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w P. o zasądzenie 100.000 złotych na skutek niewłaściwego jego zdaniem, leczenia schorzeń w Zakładzie Karnym. Powództwo w tej sprawie także zostało prawomocnie oddalone.

W dniu 15 lipca 2005 r. powód wniósł pozew przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w P. o zasądzenie na jego rzecz kwoty 50.000 złotych tytułem odszkodowania, z uwagi na umieszczenie go w przeludnionej celi i wraz z osobami palącymi, podczas gdy on papierosów nie palił. Również to powództwo zostało prawomocnie oddalone.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 17 lutego 2009 r. zostało oddalone także powództwo wniesione przez powoda przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w P. o zadośćuczynienie i rentę z powodu zarażenia powoda wirusem HCV podczas odbywania kary pozbawienia wolności w tym Zakładzie.

W świetle powyższych okoliczności, Sąd pierwszej instancji uznał, że działaniom Sądu Okręgowego w Płocku nie można postawić zarzutu bezprawności. Wydawane przez Sąd Okręgowy-Sąd Penitencjarny postanowienia o odwołaniu udzielonej powodowi przerwy w odbywaniu kary i odmowie udzielenia powodowi kolejnych przerw w wykonywaniu kary pozbawieniu wolności, były wydawane w trybie przewidzianym przepisami prawa (kodeksu karnego wykonawczego). Powód miał możliwość ich zaskarżenia, o czym był przez Sąd Penitencjarny pouczany i z możliwości tej korzystał. Orzeczenia o odmowie udzielenia powodowi przerw w odbywaniu kary pozbawienia wolności były przedmiotem procesowej kontroli instancyjnej. W wyniku złożonych przez powoda zażaleń, Sąd Apelacyjny w Warszawie utrzymał w mocy zaskarżone przez niego postanowienia, tym samym uznając, że argumenty powoda powołane w zażaleniach są niezasadne i że może on być leczony w warunkach więziennych.

Sąd Okręgowy zaznaczył również, że powód składał także liczne pisma i skargi dotyczące sposobu wykonywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w P., a w szczególności dotyczące sposobu jego leczenia w ramach odbywania tejże kary, nadzoru wykonywania kary przez Sąd Penitencjarny w P.. Wszystkie skargi powoda, w zależności od ich treści, były rozpoznawane w trybie procesowym bądź administracyjnym. Wszystkie zostały rozpoznane w rozsądnych terminach, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa. Nie stwierdzono uchybień podnoszonych przez powoda. Odpowiedzi na skargi rozpoznane w trybie administracyjnym były przedmiotem (częściowo) kontroli także Sądu Apelacyjnego i Ministerstwa Sprawiedliwości. W tym zakresie także nie stwierdzono uchybień.

W ocenie Sądu pierwszej instancji powód nie udowodnił (art. 6 k.c.), że istnieje związek przyczynowy między działaniami Sądu Okręgowego w Płocku a szkodą, w postaci utraty przez niego wzroku a także brakiem leczenia na schorzenie wątroby (powód bardzo ogólnikowo zresztą sformułował ten zarzut). Dlatego Sąd Okręgowy oddalił jako niezasadne powództwo skierowane przeciwko Skarbowi Państwa-Sądowi Okręgowemu w Płocku.

Odnośnie powództwa skierowanego przeciwko Zakładowi Karnemu w P. - Sąd pierwszej instancji wskazał, że gdy powód został przyjęty do odbywania kary w pozwanym Zakładzie Karnym w 2005 r., już wówczas praktycznie istniała u powoda ślepotą oka prawego. Powód był fachowo i w sposób ciągły leczony w ramach więziennej służby zdrowia, jak również na skutek skierowania przez tę służbę - przez wysokiej klasy specjalistów w warunkach wolnościowych. Pozwany Zakład zapewniał mu prawidłową okulistyczną opiekę lekarską, tj. wizyty lekarza okulisty raz w tygodniu, podczas gdy w warunkach wolnościowych kontrola lekarza okulisty, w przypadku leczenia jaskry odbywa się raz na 2 lub 3 miesiące. Pozwany Zakład Karny zapewnił również powodowi konsultacje okulistyczne u lekarzy będących ogólnopolskimi autorytetami w tej dziedzinie: prof. S. i prof. G.. Zapewnił powodowi przeprowadzenie zabiegu usunięcia zaćmy i wszczepienia sztucznej soczewki, odbycia kursu orientacji przestrzennej i samodzielnego poruszania się oraz nauki pismem B..

W przedmiotowej sprawie przyczyną utraty wzroku przez powoda w oku lewym było schorzenie siatkówki. Dystroficzne schorzenie siatkówki, jakie biegła stwierdziła u powoda, prowadzi praktycznie do ślepoty, a leczenie tego schorzenia nie istnieje. Dlatego też w ocenie Sądu Okręgowego nie istnieje związek przyczynowy między leczeniem powoda w Zakładzie Karnym w P. a utratą przez niego wzroku.

W tej sytuacji Sąd pierwszej instancji uznał, że powód nie udowodnił, iż na skutek działań pozwanego Zakładu Karnego poniósł szkodę, która uzasadniałaby przyznanie mu zadośćuczynienia oraz renty.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. i art. 102 k.p.c., mając na uwadze, że powód nie pracuje, nie posiada żadnych źródeł dochodu, utrzymuje się dzięki pomocy rodziny.

O wynagrodzeniu dla każdego z pełnomocników ustanowionych z urzędu dla powoda, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zasądzając na ich rzecz kwoty po 7.200 złotych plus 23% podatku VAT.

Od tego wyroku każdy z pełnomocników powoda wniósł apelację, twierdząc, że każdy z nich skarży wyrok w całości. Dopiero na skutek wyjaśnień żądanych przez Sąd I instancji, adw. T. M. jako pełnomocnik powoda z urzędu w sprawie przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Płocku sprecyzowała, że skarży wyrok w zakresie orzeczenia zawartego w pkt. 2 wyroku, tj. w zakresie oddalenia powództwa skierowanego przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Płocku. (pismo adw. T. M. z dn. 24 lipca 2013r. – k. 634). Natomiast adw. Z. G. oświadczył, że skarży wyrok co do pkt. 1 i 2, czyli w zakresie oddalającym powództwo skierowane zarówno przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu, jak i Zakładowi Karnemu (k. 644). W związku z tym Sąd I instancji prawomocnie odrzucił apelację wniesioną przez adw. Z. G. jako pełnomocnika powoda z urzędu skierowaną przeciwko rozstrzygnięciu zawartemu w pkt. 2. wyroku, tj. oddalającego powództwo skierowane przeciwko Sądowi Okręgowemu, podkreślając, że adw. Z. G. nie jest umocowany do działania w imieniu powoda w sprawie przeciwko Sądowi Okręgowemu, a jedynie – przeciwko Zakładowi Karnemu.

Pełnomocnik powoda ustanowiony w sprawie przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Okręgowemu w Płocku, ostatecznie zaskarżył apelacją powyższy wyrok w części, tj. w zakresie pkt 2, zarzucając naruszenie przepisów postępowania mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- 1) art. 217 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. przez ich niezastosowanie, wyrażające się w nieuzasadnionym oddaleniu wniosku dowodowego powoda o powołanie biegłego z zakresu okulistyki - zawartego w piśmie procesowym z dnia 10 kwietnia 2013 roku, które mogło skutkować błędnymi ustaleniami faktycznymi w sprawie. Sąd nie określił dlaczego wniosek powoda jest zbędny i miałby zmierzać do przedłużenia postępowania, zwłaszcza, że opinia biegłej z zakresu okulistyki zawiera wewnętrzne sprzeczności - co wskazuje, że okoliczności sporne nie zostały dostatecznie wyjaśnione;
- 2) art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, bowiem ustalenia Sądu orzekającego zostały oparte w dużej mierze na opinii biegłej lek. med. Z. G. (2), która zawiera wewnętrzne sprzeczności. Nielogiczny jest wniosek biegłej, że leczenie powoda w Zakładzie Karnym w P. było prawidłowe, przy jednoczesnym twierdzeniu, że nie ma żadnych wpisów w dokumentach świadczących o leczeniu okulistycznym powoda. Taki dowód nie może być uznany za wiarygodny;
- 3) błąd w ustaleniach faktycznych wyrażający się w przyjęciu przez Sąd, że nie istnieje związek przyczynowy między leczeniem powoda w Zakładzie Karnym w P. a utratą przez niego wzroku, jeżeli z materiału dowodowego wynika, że zgłaszał on potrzebę leczenia oczu, a nie ma dokumentów świadczących o jego leczeniu okulistycznym w tej jednostce penitencjarnej.

W następstwie tak sformułowanych zarzutów pełnomocnik powoda wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa oraz o zwolnienie powoda od ponoszenia kosztów sądowych - tj. opłaty od apelacji w całości (apelacja adw. T. M. k. 614-619 i k. 634);

Apelację od powyższego wyroku wniósł również drugi pełnomocnik powoda ustanowiony w sprawie przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w P., zaskarżając go w zakresie punktu 1 i 2, i zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść zapadłego wyroku polegający na przyjęciu, że zebrany materiał dowody pozwala na stwierdzenie, że przyczyną utraty wzroku przez powoda była nieuleczalna dystroficzna choroba siatkówki

„w sytuacji, gdy prawidłowa ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego wina prowadzić do uznania, że była inna przyczyn utraty wzroku zawiniona przez Zakład Karny w P.” k. 627.

W następstwie tego zarzutu skarżący wniósł o zmianę wyroku poprzez uznanie zasadności obu pozwów w całości i zasądzenie na rzecz powoda zgodnie z jego żądaniem oraz o zasądzenie na rzecz pełnomocnika kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym, które ani w całości, ani w części nie zostały pokryte (apelacja adw. Z. G. k. 626-628 i k. 644).

Postanowieniem z dnia 16 sierpnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Płocku odrzucił apelację wniesioną przez pełnomocnika powoda, adw. Z. G. (1) od rozstrzygnięcia zawartego w pkt. 2 wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie I C 386/09 (k. 646).

W odpowiedzi na apelację pozwany Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Płocku wniósł o odrzucenie apelacji powoda w zakresie punktu 1 oraz oddalenie w zakresie punktu 2, a także zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kosztów postępowania według norm przepisanych.

Z kolei w odpowiedzi na apelację wniesioną przez drugiego pełnomocnika pozwany Skarb Państwa – Zakład Karny w P. wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Żadna z wniesionych apelacji nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem Sąd pierwszej instancji prawidłowo zgromadził zaoferowany przez strony materiał dowodowy, a następnie na podstawie jego wnikliwej i wszechstronnej analizy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne. Z tak ustalonego stanu faktycznego, Sąd Okręgowy wyciągnął przy tym właściwe i logiczne wnioski, a rozważania Sądu I instancji Sąd Odwoławczy w pełni akceptuje.

W pierwszej kolejności odnosząc się do apelacji autorstwa adw. T. M. - pełnomocnika powoda w zakresie powództwa wniesionego przeciwko Sądowi Okręgowemu w Płocku a skierowanej przeciwko rozstrzygnięciu oddalającego powództwo względem tego Sądu, zaznaczyć należy, że niezasadny jest podniesiony zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów.

W literaturze i orzecznictwie wskazuje się, że jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok. Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., sygn. akt II CKN 817/00, LEX nr 56906). Pamiętać przy tym należy, jak podkreśla się także w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że opinie biegłych podlegają, podobnie jak inne dowody ocenie według art. 233 § 1 k.p.c., lecz co odróżnia je pod tym względem, to szczególne dla tych dowodów kryteria oceny, które stanowią: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2002 r., sygn. akt V CKN 1354/00, LEX nr 77046). W efekcie specyfika oceny dowodu z opinii biegłych wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez Sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, w istocie tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Odwołanie się przez Sąd do tych kryteriów oceny stanowi więc wystarczające i należyte uzasadnienia przyczyn uznania opinii biegłych za przekonujące (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2005 r., sygn. akt II CK 572/04, LEX nr 151656).

W takim przypadku polemika oraz dezaprobata skarżącego w stosunku do wniosków biegłego - niekorzystnych z punktu widzenia jego interesów w sprawie - nie mogą stanowić skutecznej podstawy przedmiotowego środka odwoławczego, uzasadniającej żądania powoda, w tym prowadzenia dalszego postępowania dowodowego aż do ewentualnego uzyskania pożądaných przez powoda wyników tego postępowania.

Uszło uwadze apelującego w tym zakresie pełnomocnika powoda, że w przedmiotowej sprawie, po wydaniu „pierwszej” opinii przez biegłą dr. Z. Ś. –G., (k. 517 – 519), w której oświadczyła, że nie dysponowała dokumentacją lekarską dotyczącą leczenia powoda w czasie jego pobytu w pozwanym Zakładzie Karnym, Sąd odroczył rozprawę i zobowiązał biegłą do zapoznania się z pełną dokumentacją lekarską dotyczącą powoda a następnie do wydania opinii uzupełniającej (k. 520). Po czym biegła wydała uzupełniającą pisemną opinię, sporządzoną już na podstawie pełnej dokumentacji medycznej dotyczącej powoda. Wnioski z niej wynikające są jasne, kategoryczne i przekonujące. Opinia uzupełniająca biegłej lek. med. Z. G. (2) czyni zadość stawianym jej wymogom, w tej opinii biegła odniosła się do wszystkich zagadnień podnoszonych przez strony w toku postępowania, wyjaśniła też szczegółowo przyczyny, dla których diagnoza obejmująca rozpoznanie u powoda mających charakter dziedziczny dystroficznych zmian siatkówki oka nie mogła zostać rozpoznana we wcześniejszym jej stadium (k. 544 – 551). Zaznaczyć przy tym należy, że w toku przedmiotowego procesu żaden z pełnomocników nie zgłosił zastrzeżeń do uzupełniającej opinii biegłej, a adw. Z. G. oświadczył wręcz, że „nie zgłasza zastrzeżeń” do tej opinii uzupełniającej (k. 586). Jedynie sam powód kwestionował, że w jego rodzinie nie było żadnych chorób genetycznych związanych z wadą wzroku, a ponadto, że żadna z dotychczasowych palcówek medycznych, w których był leczony nie rozpoznała schorzenia, którego istnienie u powoda stwierdziła biegła w opinii. Te ostatnie twierdzenia powoda są jednak sprzeczne z dokumentacją medyczną dostarczoną przez pełnomocnika powoda, bowiem z kart informacyjnych Wojewódzkiego Szpitala (...) we W. z dnia 29 grudnia 2010 roku oraz 10 stycznia 2011 roku jednoznacznie wynika, że w trakcie badania u skarżącego dostrzeżono obwód fundus flavimaculatus (k. 359 i 361). Również z karty informacyjnej wydanej przez ten Szpital, z dnia 13 grudnia 2010 roku, wynika, że w tylnym biegunie i przy łukach naczyniowych występują zmiany degeneracyjne barwnikowe (k. 351). Co istotne - również z opinii biegłej z zakresu okulistyki lek. med. E. G. z dnia 25 listopada 2010 roku wydanej na zlecenie Sądu Okręgowego we Wrocławiu w sprawie sygn. akt V Kow Pr 1186/10 wynika, że w/w biegła badając lewe oko powoda dostrzegła, iż od góry i dołu występuje przegrupowany barwnik, jednak podkreśliła, że dokładna ocena jest trudna z uwagi na brak współpracy z pacjentem (k. 345).

Żaden z pełnomocników powoda nie podniósł merytorycznych zastrzeżeń do opinii. Nadto biegła w opinii uzupełniającej ustosunkowała się do swoich wcześniejszych twierdzeń, wyjaśniając, że nie posiadała całości dokumentacji medycznej, zwłaszcza okulistycznej powoda i z tego względu nie była w stanie w pierwszej opracowanej przez siebie opinii kategorycznie stwierdzić, tak jak wynika to z dokumentacji lekarskiej, z którą się później zapoznała, że powód cierpi na dziedziczne schorzenie narządu wzroku pod postacią dystroficznych zmian siatkówki oka, której leczenie praktycznie nie istnieje. Dopiero po szczegółowym zapoznaniu się z pełną dokumentacją medyczną, o czym świadczy opis leczenia okulistycznego powoda przedstawiony przez biegłą w opinii uzupełniającej (k. 547-551), biegła miała podstawy by rozpoznać, że powód choruje na dziedziczną chorobę oczu. Istotne jest i to, co biegła również podkreśliła, że występują trudności diagnostyczne w zakresie rozpoznania tego schorzenia, bowiem na początku choroby zmiany na dnie oka są znikome, nadto badania okulistyczne powoda były dodatkowo utrudnione, gdyż powód nie współpracował z okulistami, co lekarze jednoznacznie, niezależnie od siebie, akcentowali. W toku postępowania świadkowie zeznający w sprawie, w tym lekarze prowadzący powoda, zgodnie twierdzili, że współpraca z powodem była trudna, zatem i postawienie diagnozy stwarzało dodatkowe trudności. W oparciu o przedstawioną i opisaną dokumentację lekarską biegła stwierdziła, że Zakład Karny w P. nie ponosi odpowiedzialności za utratę widzenia także w lewym oku powoda, gdyż leczenie powoda w tym Zakładzie było prawidłowe. Wnioski Sądu pierwszej instancji są nie tylko w pełni zasadne, ale logiczne i znajdują oparcie w całokształcie zebranego w sprawie materiału dowodowego

Z powyższych względów podnoszony przez pełnomocnika powoda zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 233 § 1 k.p.c. jest całkowicie chybiony.

W świetle przedstawionych uwag wskazać również należy, że granicę obowiązku prowadzenia przez Sąd postępowania dowodowego wyznacza, podlegająca kontroli instancyjnej, ocena czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy. Jak zgodnie podkreśla się w orzecznictwie, okoliczność, że wnioski wynikające z opinii biegłego nie odpowiadają stronie, nie stanowi dostatecznego uzasadnienia dla przeprowadzenia dowodu z opinii kolejnych biegłych z tej samej dziedziny. Potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony (postanowienie SN z 3 września 2008 r., I UK 91/08, opubl. w LEX nr 785520).

Wobec powyższego, biorąc pod uwagę że ostateczne wnioski opinii są jednoznaczne i kategoryczne, a przede wszystkim znajdują potwierdzenie w załączonej do sprawy dokumentacji medycznej, Sąd pierwszej instancji zasadnie nie uwzględnił zgłoszonego przez stronę powodową wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego-okulisty. Argumentacja Sądu pierwszej instancji w tym przedmiocie, zawarta w pisemnym uzasadnieniu wyroku, zasługuje na pełną aprobatę. W ocenie Sądu Apelacyjnego opinia sporządzona przez biegłą jest rzetelna i stanowi wiarygodny, pełnowartościowy element materiału dowodowego, wątpliwości zaś artykułowane przez stronę powodową zostały, zdaniem Sądu odwoławczego, w sposób pełny i przekonujący wyjaśnione przez biegłą w obszernej opinii uzupełniającej, wydanej po zapoznaniu się ze szczegółową dokumentacją lekarską dotyczącą leczenia powoda w pozwanym Zakładzie Karnym (o czym była mowa wyżej). Brak było zatem podstaw do powoływania w tej sprawie kolejnego biegłego.

Nie może zatem odnieść zamierzonego skutku zarzut apelacji dotyczący naruszenia art. 217 k.p.c. łączony z oddaleniem przez Sąd I instancji wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego-okulisty. Kwestię zażądania dodatkowej opinii innego biegłego reguluje przepis art. 286 k.p.c., zgodnie z treścią którego należy to do uprawnienia sądu, który nie jest związany wnioskami stron w tym przedmiocie. To sąd każdorazowo ocenia przydatność oraz zupełność wydanej w sprawie opinii.

Niezależnie od powyższego zauważyć trzeba, że ani skarżący, ani żaden z jego pełnomocników nie zgłosili zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c. na decyzję Sądu I instancji o oddaleniu wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego, które to postanowienie Sąd Okręgowy wydał na rozprawie w dniu 29 maja 2013 roku (k. 587). Jak zgodnie przyjmuje się w orzecznictwie, stronie, która zastrzeżenia nie zgłosiła, nie przysługuje prawo powoływania się na takie uchybienia w dalszym toku postępowania.

W świetle powyższych uwag nie można również podzielić zarzutu skarżącego pełnomocnika powoda - adw. T. M. także co do rzekomego błędu w ustaleniach faktycznych poczynionych w sprawie, wyrażającego się w przyjęciu przez Sąd pierwszej instancji, że nie istnieje związek przyczynowy między leczeniem w Zakładzie Karnym w P., a utratą wzroku przez powoda.

Podkreślić należy, że wbrew twierdzeniom apelacji, z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w tym również z zeznań świadków zawnioskowanych przez obie strony, wynika, że powód był poddawany systematycznemu leczeniu również okulistycznemu we wszystkich ośrodkach penitencjarnych, w których przebywał, w tym także w pozwanym Zakładzie Karnym w P.. Przy tym dodatkowo należy podkreślić, że na skutek działań funkcjonariuszy tego Zakładu miał zapewnione również liczne konsultacje lekarzy-okulistów, w tym także u najbardziej uznanych autorytetów medycznych w kraju.

Na marginesie już jedynie należy zauważyć, że adw. T. M. jako pełnomocnik powoda, reprezentuje go w zakresie roszczenia skierowanego przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Okręgowemu w Płocku a nie przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w P., zatem słusznie podniósł pozwany, że zarzuty podnoszone w apelacji przez tego pełnomocnika pozostają bez związku z roszczeniami związanymi z działaniami tego pozwanego.

Z powyższych względów, także niezasadna jest apelacja wniesiona przez drugiego pełnomocnika powoda - adw. Z. G., która zarzuca jedynie błąd w ustaleniach faktycznych, mający rzekomo wpływ na treść zapadłego wyroku, polegający na przyjęciu przez Sąd Okręgowy, że zebrany materiał dowodowy pozwala na stwierdzenie, iż przyczyną utraty wzroku przez powoda była nieuleczalna, dziedziczna dystroficzna choroba siatkówki oka, w sytuacji, gdy prawidłowa ocena

zebranego w sprawie materiału dowodowego wina prowadzić do uznania, że była inna przyczyna utraty wzroku zawiniona przez Zakład Karny w P.. Jednak skarżący nie wskazał i nie sprecyzował jaka „inna przyczyna” zawiniona przez pozwanego Zakład skutkowałą utratą wzroku powoda. Jak już wyżej wskazano ten pełnomocnik powoda w toku postępowania przed Sądem I instancji wprost oświadczył, że nie zgłasza zastrzeżeń do opinii biegłej (k. 586), w tym także do opinii uzupełniającej, w której biegła wskazała przyczynę utraty wzroku przez powoda. Uszedł przy tym uwadze skarżącego fakt, że z dokumentacji załączonej przez niego wynika jednoznacznie, że schorzenie D. D., na które powołuje się biegła, zostało rozpoznane u powoda już w 2010 roku. Znamienne w sprawie jest i to, że powód nie współpracował z lekarzami jako pacjent, postawienie więc rzeczywistej diagnozy choroby, która w początkowym stadium jest trudna do rozpoznania, było tym bardziej utrudnione.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uznał obie apelacje za niezasadne i je oddalił na podstawie art. 385 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym uzasadnia § 2 pkt 1 i 3 w zw. z § 6 pkt 7 i § 13 ust. 1 pkt 2 oraz § 19 i 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.). każdemu z pełnomocników reprezentujących powoda z urzędu Sąd przyznał po 6.642 złotych brutto, zaś na rzecz adwokat T. M. Sąd Apelacyjny ponadto przyznał kwotę 200,59 złotych tytułem zwrotu kosztów dojazdu na rozprawę z P. do Sądu Apelacyjnego w Łodzi i z powrotem.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w punkcie 3 sentencji wyroku, na podstawie przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 § 1 k.p.c.), strona przegrywająca proces obowiązana jest zwrócić stronie wygrywającej poniesione przez nią koszty procesu niezbędne do celowego dochodzenia swych praw lub celowej obrony. W rozpoznawanej sprawie uznać należy, że strona pozwana w drugiej instancji wygrała obie sprawy w całości, co oznacza, że powód powinien zwrócić wszystkie poniesione przez nią koszty. Wprawdzie sytuacja materialna i rodzinna powoda nie uległa zmianie od czasu wydania rozstrzygnięcia o kosztach procesu przez Sąd pierwszej instancji, jednakże wydając orzeczenie co do istoty Sąd Okręgowy szczegółowo wskazał dlaczego roszczenia powoda są niezasadne. Powód w takiej sytuacji składając apelację winien liczyć się z niekorzystnym rozstrzygnięciem, a w konsekwencji również z tym, że w razie niekorzystnego orzeczenia - poniesie koszty procesu. Na koszty procesu w przedmiotowym postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym składało się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego w osobie radcy prawnego Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, które wynosi za dwie sprawy łącznie kwotę 10.800 złotych i zostało ustalone w oparciu o § 2 ust. 1 w zw. z § 6 pkt 7, § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.).